

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра екології, географії та туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК26 «ІСТОРІЯ ГЕОГРАФІЧНИХ ВІДКРИТТІВ»

Спеціальність **014.07 Середня освіта (Географія)**
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма **Середня освіта (Географія)**
(шифр і спеціалізація)

Освітній ступінь **бакалавр**
(бакалавр/магістр)

Інститут, факультет, відділення **Психолого-природничий факультет**
(назва інституту, факультету, відділення)

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія географічних відкриттів» для здобувачів освітнього ступеня бакалавр галузі знань 01 Освіта спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Географія)».

Мова навчання: українська.

Розробник(и):

Костолович М.І., к. пед. н., доцент кафедри екології, географії та туризму РДГУ

Якута О.О., ст. викл. кафедри екології, географії та туризму

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології, географії та туризму РДГУ

Протокол № 11 від «28» серпня» 2020 року

Завідувач кафедри екології, географії та туризму

(підпис) (Д.В.Лико)
(прізвище та ініціали)

Робоча програма схвалена навчально-методичною комісією психолого-природничого факультету за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія)

Протокол № 4 від «02» вересня 2020 року

Голова навчально-методичної комісії
(підпис) (Сяська І.О.)
(прізвище та ініціали)

©Костолович М.І, 2020

© РДГУ, 2020

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань: 01 Освіта	Навчальна дисципліна за вибором	
Модулів – 2	Спеціальність: 014.07 Середня освіта (Географія)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		3-й	6-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		6-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,0 самостійної роботи студента – 4,0	Освітній рівень: перший (бакалаврський) рівень	Лекції	
		16 год.	
		Практичні	
		20 год.	
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		54 год.	
Індивідуальні завдання: -			
Вид контролю: екзамен			
Передумови для вивчення дисципліни: згідно структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми «Середня освіта (Географія)»			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. **Метою** вивчення дисципліни «Історія географічних відкриттів» є формування у здобувачів наукових уявлень про основні етапи та періоди історії географічних відкриттів і подій, ознайомлення з видатними мандрівниками, які відіграли найважливішу роль в історії дослідження природи Землі та її населення.

2.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- виробити стійке уявлення про зв'язок історичного процесу розвитку

суспільства з цілями освоєння нових територій;

- отримати знання основних етапів географічних відкриттів світу;
- вміти орієнтуватися в історичних географічних подіях;
- сформулювати географічне мислення на прикладі вивчення історії географічних відкриттів.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми підготовки бакалавра зі спеціальності 014.07 «Середня освіта (Географія)» студенти повинні набути таких **компетентностей**:

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК04. Здатність демонструвати знання про структуру географії, її місце в системі наук, історію розвитку, взаємозв'язки в еколого-, соціо-, геопросторі.

Програмні результати навчання:

ПР04. Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географічної науки, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі природничих наук, етапи історії розвитку географії.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПЕРІОДИЗАЦІЇ ІСТОРІЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ

Тема 1. Зміст структура та завдання курсу «Історія географічних відкриттів». Об'єкт, предмет вивчення та завдання курсу. Історико-географічне джерелознавство. Внутрішні та зовнішні чинники розвитку географічної науки. Методологічні засади періодизації історії науки. Формаційний і цивілізаційний підходи до періодизації історії географії. Принципи та методи історико-географічного дослідження.

Тема 2. Географічні ідеї античного періоду. Початок нагромадження географічних знань і уявлень на різних етапах суспільного розвитку. Давньогрецька натурфілософія. Пояснення натурфілософії як учення. Головні проблеми натурфілософії. Йонійська (мілетська) школа античної натурфілософії. Піфагорійська школа античної натурфілософії. Географічне бачення Геродота, становлення концепції географічного детермінізму. Теорія пізнання Аристотеля. Особливості розвитку географічних знань в епоху Давнього Риму. Наукова географічна термінологія.

Тема 3. Географічні ідеї середньовічного періоду (V-XV ст.). Суспільно-історична і науково-теоретична зумовленість періодизації історії географії середньовіччя в хронологічних рамках V-XV ст. Центри географічної думки Середньовіччя (Західноєвропейський, Східноєвропейський, Північноєвропейський, Близько- і Середньосхідний, Китайський. Географічні праці, монастирські карти, Т-О-карти. Значення арабської географії

Середньовіччя. Особливості китайської картографії.

Тема 4. Великі географічні відкриття та їхні науково-теоретичні наслідки (XVI-XVII ст.). Поняття «епоха Великих географічних відкриттів». Соціально-економічні, соціальні, науково-теоретичні передумови географічних відкриттів. Португальські відкриття. Роль Енріке Мореплавця у підготовці експедицій в Антлантику і Західну Африку. Іспанські відкриття. Перша експедиція Х. Колумба. Значення Великих географічних відкриттів. Науково-теоретичні наслідки. Загальногеографічні теорії. Конкретнонаукові природничі та суспільні теорії і концепції. Розвиток картографії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ІСТОРІЯ ГЕОГРАФІЇ XVIII-XX СТ.

Тема 5. Розвиток географічних ідей у XVIII- першій половині XIX ст . Суспільні передумови розвитку географічної науки: перша промислова революція, поглиблення суспільно-корисної праці, формування національних господарств, утворення держав. Німецька географічна школа. Внесок А. Гумбольдта, К. Ріттера, Експедиційні дослідження. Концепція органічної моделі держави. Розвиток географії в Росії. Дарвінізм і розвиток науки.

Тема 6. Розвиток географічних ідей у другій половині XIX – на початку XX ст. Загальні риси розвитку географічної науки. Головні природничо- та суспільно-географічні наукові школи. Ландшафтні концепції. Школи ландшафтознавства. Хорологічна концепція А. Геттнера. Штандортні теорії.

Тема 7. Головні напрямки розвитку географічної науки у XX ст. Геополітичні концепції у працях К. Гаусгофера (1869-1946). Теоретичні погляди Е. Гантінгтона. Модельна і системна парадигми в географії. Бігевіористична географія. Теорія ухвалення рішень. Методи бігевіористичних досліджень (ментальні карти, матриця поведінки). Географія культури. Гуманістична географія: головні положення, напрямки. Спеціально-наукові, прикладні методи досліджень.

Тема 8. Географічні дослідження України. Теоретичні ідеї українських географів. Географічні уявлення осілих племен. Епіграфічна пам'ятка «Межиріцька картосхема». Географічні аспекти трипільської культури на території України. Світобачення скіфського мислителя Анахарсія. Грецькі колонії Північного Причорномор'я. Взаємовпливи еллінської та скіфської геокультур. Людність і природа в контексті Біблії. Заселення території українських земель, формування державних утворень. Вплив перекладної літератури на формування давньоруських географічних уявлень. Значення академічних експедицій у XVIII ст. у Російській імперії для географічного вивчення України. Культурно-освітні і наукові організації, товариства дослідників природи та їх роль у розвитку науки і культури. Внесок С. Рудницького, П. Тутковського, В. Кубійовича у розвиток географічної науки України.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Методологічні засади періодизації історії географічної науки												
Тема 1. <i>Зміст структура та завдання курсу «Історія географічних відкриттів»</i>	9	2				7						
Тема 2 <i>Географічні ідеї античного періоду.</i>	11	2	2			7						
Тема 3. <i>Географічні ідеї середньовічного періоду (V-XV ст.).</i>	11	2	2			7						
Тема 4. <i>Великі географічні відкриття та їхні науково-теоретичні наслідки (XVI-XVII ст.).</i>	13	2	4			7						
Разом – за змістовим модулем 1	44	8	8			28						
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Історія географії XVIII-XX ст.												
Тема 5 <i>Розвиток географічних ідей у XVIII-першій половині XIX ст .</i>	11	2	2			7						
Тема 6. <i>Розвиток географічних ідей у другій половині XIX – на початку XX ст.</i>	11	2	2			7						
Тема 7. <i>Головні напрямки розвитку географічної науки у XX ст.</i>	10	2	2			6						
Тема 8. <i>Географічні дослідження України. Теоретичні ідеї українських географів.</i>	14	2	6			6						
Разом – за змістовним модулем 3	46	8	12			26						
Усього годин	90	16	20			54						

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Антична натурфілософія і зародження наукових напрямків географічних досліджень	2
2.	Середньовічні відкриття до Колумба	2
3-4.	Великі географічні відкриття і географічна карта світу (XV-XVIII ст.)	4
5-6.	Територіальні відкриття XVIII-XIXст.	4
7.	Історія природничо-географічних досліджень в Україні	2
8.	Історія суспільно-географічних досліджень в Україні	2
9.	Наукові географічні школи	2
10.	Сучасні географічні дослідження на планеті	2
	Всього	20 год

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Дослідження Землі у стародавньому світі. Стародавні єгиптяни і народи Західної Азії та їх досягнення в розвиток географічної науки. Древні греки та географічні досягнення. Географічні досягнення римлян.	8
2.	Середньовічні відкриття до Колумба. Підкорювачі Північної Атлантики. Європейські мандрівники в Азії. Відкриття західних берегів Африки і мису Доброї Надії.	8
3.	Географічні відкриття в епоху Середньовіччя. Експедиції Х. Колумба. Васко да Гама - морський шлях до Індії. Америго Веспуччі - подорожі до Америки. Фернан Магеллан - морські подорожі навколо світу. Ернан Кортес і завоювання Мексики	8
4.	Передумови становлення географічних відкриттів (середина XVI – початок XVIII ст.). Завершення кругосвітньої подорожі Френсіса Дрейка. Остання експедиція Генрі Гудзона. Відкриття Нової Зеландії - маршрути плавання Тасмана. Відкриття острова Пасхи.	8
5.	Географічні дослідження у другій половині XVIII – початку XX ст. Перша кругосвітня подорож Джеймса Кука. Відкриття Антарктиди. Полярна експедиція Руальда Амундсена. Підкорення Північного та Південного полюсів.	8
6.	Основні напрями географічних досліджень у XX ст.	

	Освоєння Північного морського шляху. Дослідження в Арктиці та Антарктиді. Жак-Ів Кусто та його методи пізнання океану. Тур Хейєрдал - один із видатних дослідників історії	7
7.	Сучасні географічні дослідження на планеті у XXI ст. Дослідження Місяця. Сучасні дослідження в Антарктиді. Перспективи розвитку географії у XXI ст.	7
	Всього	54 год

7. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання – форма організації освітнього процесу, яка має на меті поглибити, узагальнити та закріпити знання, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосувати ці знання при вирішенні практичних задач. Результати виконання індивідуальної роботи студенти представляють під час практичних занять.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час вивчення дисципліни використовуються такі методи навчання:

- за джерелом знань (розповідь, бесіда, лекція з мультимедійним супроводом (програмне забезпечення Power Point, використання Internet ресурсу), інструктаж, практична робота);
- за характером логіки пізнання (аналітичний, синтетичний, індуктивний та дедуктивний);
- за рівнем самостійної розумової діяльності (проблемний, частково-пошуковий, дослідницький).

9. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань з дисципліни здійснюється за рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль передбачає:

- усне опитування, бліц - опитування;
- перевірка виконаних практичних завдань;
- поточне тестування;
- підготовка реферату, презентації результатів виконаних завдань;
- контрольна робота.

Підсумковий контроль здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей під час екзамену.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

В університеті діє накопичувальна кредитно-трансферна система оцінювання програмних результатів навчання студентів, що реалізується в ході

виконання і захисту практичних/лабораторних робіт, виконання ІНДЗ та модульного контролю, для яких визначено мінімальну кількість балів, яку слід набрати для формування рейтингового балу студента та виставлення його у залікову книжку і відомість успішності студентів з відповідними оцінками за національною та Європейською кредитно-трансферною системами на рівні 60% від запланованого.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Контроль за процесом засвоєння студентами курсу та якістю знань здійснюватиметься у ході поточного та підсумкового контролю. Оцінювання знань студентів здійснюється за 100 бальною шкалою.

Робота студентів на практичних заняттях оцінюється за п'ятибальною шкалою: 2 бали – «незадовільно», 3 бали – «задовільно», 4 – «добре», 5 – «відмінно».

Модуль завершується проведенням підсумкового модульного контролю. Він може проводитися у формі усного опитування чи письмового виконання.

Модуль 1,2 (екзамен)

Поточне тестування та самостійна робота	ПК	Сума балів
--	----	------------

Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
5	5	5	5	5	5	5	5		
Модульний контроль - 10				Модульний контроль - 10					

T1, T2... T8 - теми змістових модулів.

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

В якості навчально-методичного забезпечення самостійної роботи студентів використовується базова та додаткова література з дисципліни, інтернет-ресурси, матеріал лекцій, методичні рекомендації для виконання завдань практичних робіт та самостійної роботи студентів.

13. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Суть натурфілософських уявлень античного світу.
2. Особливості давньогрецької натурфілософії.
3. Особливості поглядів на Землю мілетської та піфагорійської шкіл давньогрецької натурфілософії.
4. Загальноземлезнавчі погляди Аристотеля.
5. Математико-географічні ідеї античних учених Піфагора, Клавдія Птолемея, Ератосфена.
6. Проблема взаємодії природи та суспільства в античній натурфілософії.
7. Співвідношення гуманітарного та природничо-наукового аспектів у працях античних учених Платона, Страбона.
8. Норманські відкриття у північній Європі й Америці. Рунічні тексти як джерело історико-географічних знань.
9. Подорожі М. Поло (1271-1275, 1275-1292).
10. Китайські морські військово-торговельні експедиції адмірала Чжен Хе (1405-1433).
11. Політичні, соціально-економічні, науково-теоретичні передумови Великих географічних відкриттів.
12. Головні географічні відкриття і дослідження XV-XVIII ст. та їх наслідки.
13. Відкриття португальськими мореплавцями західних берегів Африки і мису Доброї Надії В.да Гама і відкриття морського шляху до Індії.
14. Експедиції Х. Колумба.
15. Відкриття португальцями Бразилії (1500). А Веспуччі та походження назви Америки.
16. Англійські експедиції Дж. Кабота і С.Кабота (1497-1498).
17. Відкриття Мексики і Тихоокеанського узбережжя Центральної Америки. Дослідження В.Н. де Бальбоа, Е. Кортеса (1519-1521).
18. Перша навколосвітня подорож Ф. Магеллана (1519-1522).
19. Завоювання Ф. Пісарро імперії інків (1532-1536).

20. Іспанські та французькі дослідження Північної Америки. Плавання Ж. Картьє (1534, 1535-1536, 1541-1542).
21. Колонізація Сибіру Росією.
22. Дослідження Північного Льодовитого океану.
23. Навколосвітні експедиції Дж. Кука.
24. Дослідження А. Гумбольдта у Південні Америці.
25. Вивчення внутрішньої Африки. Формування політичної карти Африки колоніального періоду.
26. Територіальні відкриття в Азії у ХІХ ст., розвиток військової географії (М. Пржевальський, П.Козлов, В.Роборовський, П.Семенов, І. Черський, В.Арсеньєв).
27. Дослідження океанів. Подорожі І. Крузенштерна, Ю.Лисянського (1803-1806).
28. Антропологічні, етнографічні, гідрометеорологічні дослідження М. Миклухо-Маклая.
29. Експедиції в Арктику (Ф.Нансен, Р.Амундсен). Підкорення Північного полюса (Р.Пірі, 1909).
30. Відкриття Антарктиди. Підкорення Південного полюса. Наукове співробітництво в дослідженнях Антарктиди у ХХ-ХХІ ст.
31. Географічні уявлення осілих племен на теренах сучасної України. Аналіз «Межиріцької картосхеми».
32. Географічні реалії трипільської культури.
33. Країнознавчі описи території України античними ученими: Геродотом, Страбоном, Клавдієм Птолемеєм, Плінієм Старшим.
34. Повість минулих літ як географічна пам'ятка Київської держави.
35. «Опис України» Г. Левассера де Боплана (1650). Трактатування України як географічної, культурної та етнічної єдності.
36. Природничо-географічне дослідження України у працях В. Докучаєва, А. Краснова, Г. Танфільєва, П. Тутковського, Г. Морозова, Г. Висоцького, Г. Величка, С. Рудницького.
37. Особливості зародження та розвитку наукових географічних шкіл.
38. Агрогеографічні дослідження. Праці В. Кубійовича в історії становлення агрогеографічних досліджень.
39. Історико-географічні погляди та геополітичні ідеї українських діячів М. Грушевського, В. Антоновича.
40. Етногеографічні дослідження території України.

14. РЕКОМЕНДОВА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бейкер Дж. История географических открытий и исследований. М.: Иностранная литература, 1950. - 648 с.
2. Влах М. Історія географії : навч. посібник / М. Влах. – [2-ге вид., допов., перероб.]. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 338 с.

3. Згурская М. П. Загадки истории. Географические открытия / М. П. Згурская, А. Н. Корсун, Н. Е. Лавриненко. - Харьков : Фолио, 2019. – 376 с.
4. Магидович И.П. Очерки по истории географических открытий: В 5-ти т. Т. 1. Географические открытия народов древнего мира и средневековья (до плаваний Колумба). / И.П. Магидович, В.И. Магидович. - М. : Центрполиграф, 2004. - 495 с.
5. Жупанський Я.І. Історія географії в Україні : навч.посібник. / Я.І. Жупанський. – Львів: Світ, 1997. – 264 с.

Додаткова

1. Географічні дослідження: історія, сьогодення, перспективи : матеріали щорічної Міжнародної наукової конференції студентів та аспірантів, присвяченої пам'яті професора Г. П. Дубинського (Харків, 23–24 квіт. 2015 р.). – Вип. 8. – Х. : ХНУ : Видавництво «Лідер», 2015. – 292 с.
2. Гончар Б. М. Всесвітня історія : навч. посіб. / Б. М. Гончар, В. М. Мордвінцев, А. Г. Слюсаренко, С. П. Стельмах. - К. : Знання, 2011. - 895 с.
3. Горбань Ю. А. Історія сучасного світу: соціально-політична історія XV - початку ХХІ ст. : навч. посіб. / Ю. А. Горбань, Б. І. Білик, Л. В. Дячук, М. М. Карабанов, А. П. Конашевич; ред.: Ю.А. Горбань. - 4-те вид., переробл. і допов. - К. : Знання, 2012. - 438 с.
4. Гордеева З.И. Географические открытия Земли: история и перспективы Национальное Информационное Агентство «Природные Ресурсы». НИА-Природа, 2002. - 148 с.
5. Дитмар А.Б. Рубежи Ойкумены: эволюция представлений античных ученых об обитаемой земле и природной широтной зональности. - М.: Мысль, 1973.
6. Енциклопедія Українознавства /Гол. ред. проф. д-р В. Кубійович. Львів, 1993–1998. Т. 1-7.
7. Заставний Ф.Д. Географія України. – Львів: Світ, 1994. – 471с.
8. Історія української географії і картографії: Матеріали наук. конф., присвяченої 95-річчю від Путешествия Христофора Колумба. Дневники, письма, документи. М.: Географгиз, 1956. – 526 с.
9. История средних веков. Хрестоматия. Пособие для учителя. В 2 ч. Ч 1 (V – XV века), Ч. 2 (XV – XVII века)/Сост. В.Е. Стапанова, А.Я. Шевеленко. – 3-е изд., дораб. – М.: Просвещение, 1988. – Ч. 1 – 287 с, Ч 2. –271 с.
- 10.Мирошникова В.В., Мирошников В.В. 100 знаменитых путешественников. – Харьков: Фолио, 2004. – 512 с.
- 11.Пискорский В.К. История Испании и Португалии: От падения Римской империи до начала XX века / В.К.Пискорский. – изд. 4-е. – М.: ЛЕНАНД, 2015. – 288 с.

12. Страбон. География в 17 книгах / Пер. с греч. Г.А. Стратановского. – М.: Наука, 1964. – 943 с.
13. Тарле Е.В. Очерки истории колониальной политики западноевропейских государств (конец XV – начало XIX вв.): М. – Л.: Наука, 1965. – 435 с.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ (ІНТЕРНЕТ) РЕСУРСИ

Бібліотеки:

1. РДГУ: абонент №1 – м. Рівне, вул. Пластова, 31.
2. Абонент №2 – м. Рівне, вул. Толстого, 3.
3. Абонент №3 – м. Рівне, вул. Пластова, 41.
4. Обласна наукова – м. Рівне, майдан Короленка, 6, тел. 22-10-63.
5. Міська – м. Рівне, вул. Київська, 44, тел. 24-12-47.

Інтернет-ресурси

1. Великі географічні відкриття. [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://studme.com.ua/163308268282/politekonomiya/velikie_geograficheskie_otkrytiya_vgo.htm
2. Великі географічні відкриття та їх значення для Європи. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://history.vn.ua/book/history5/101.html>
3. Вирський Д.С. Великі географічні відкриття [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 1: А-В / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во «Наукова думка», 2003. - 688 с.: іл. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Velyki_heohraivchni
4. Гайко Г. Гірнична складова епохи Великих географічних відкриттів [Електронний ресурс] / Г. Гайко, В. Білецький // Схід. - 2015. - № 3. - С. 11-16. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Skhid_2015_3_4
5. Генрих Мореплавател. Биография. Открытия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://shtorm77.blogspot.com/2017/12/blog-post_79.html.
6. Корсунь А. О. Віковий рух географічного полюса Землі: пріоритет відкриття за астрономічними спостереженнями (до 135-річчя від дня народження академіка О. Я. Орлова) [Електронний ресурс] / А. О. Корсунь // Вісник Національної академії наук України. - 2015. - № 6. - С. 81-84. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2015_6_14